

Týždeň od 2. do 8. júla

VEĽKÝ BOŽÍ PLÁN ZÁCHRANY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 1,3–14; Ef 2,6; Ef 3,10; Kol 1,13.14; 5Moj 9,29

ÚVODNÝ TEXT

Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach. (Ef 1,3)

Pri dvadsiatom piatom výročí svojej prechádzky po Mesiaci Neil Armstrong napísal ďakovný list tímu návrhárov skafandra (Extravehicular Mobility Unit – EMU), v ktorom urobil svoje historicky historické kroky. Armstrong nazval tento skafander pre výstup do otvoreného vesmíru „najfotografovanejším astronautickým objektom“ a vtipne dodal, že sa v ňom dobre podarilo ukryť „jeho škaredého pasažiera“. Poďakoval členom celému výskumnému tímu z Johnsonovho vesmírneho strediska za „pevný, spoľahlivý a takmer útulný“ oblek, ktorý chránil jeho život, a poslal im „prejav vďaky a blahoželaní hodné štvrtstoročnice“.

Pavol začína svoj List Efezanom veľkolepým poďakovaním, v ktorom chváli Boha za prejavené požehnania. Tieto požehnania sú pre život veriacich také nevyhnutne dôležité, ako je skafander pre niekoho, kto kráča po povrchu Mesiaca. Pavol jasne vyjadruje, že Boh plánoval tieto požehnania ešte „pred založením sveta“ (Ef 1,4), a chváli Boha za jeho starostlivosť o ľudí a konanie v ich prospech.

Pavlov úvod v Liste Efezanom je okrem iného cenným príkladom toho, ako uctievať a chváliť Boha za premnohé požehnania, ktoré nám prináša.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcií sa zameriame na Pavlovo slávnostné „vdakyvzdanie“, ktorým otvára svoj list (Ef 1,3–14). V ňom apoštol chváli dobrého Boha, ktorý poslal Ježiša ako nášho Záchrancu, a ďakuje mu za to, čo pre nás v rámci svojho „plánu“ už urobil.

- Ef 1,3–6: Poďakovanie za vyvolenie a prijatie v Kristovi (nedeľa)
- Ef 1,7.8: Poďakovanie za vykúpenie a odpustenie (pondelok)
- Ef 1,9.10: Poďakovanie za Boží veľkolepý plán „zjednotenia“ (utorok)
- Ef 1,11.12: Poďakovanie za jedinečné „dedičstvo“ (streda)
- Ef 1,13.14: Poďakovanie za dar Svätého Ducha (štvrtok)

VYVOLENÍ A PRIJATÍ V KRISTOVI

³Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach. ⁴Ved' ešte pred stvorením sveta si nás vyvolil, aby sme boli pred ním svätí a nepoškvrnení v láske. ⁵Podľa milostivého rozhodnutia svojej vôle nás predurčil, aby sme skrze Ježiša Krista dostali synovstvo „na chválu a slávu jeho milosti, ktorou nás obdaroval vo svojom milovanom Synovi. (Ef 1,3–6)

Podakovanie zvyčajne obsahuje opis prijatého daru. Pavol prináša dlhý zoznam darov v Ef 1,3–14, kde ďakuje Bohu za požehnanie evanjelia.

Apoštol chváli Boha za to, že nás v Kristovi „požehnal všetkým duchovným požehnaním“ (Ef 1,3). To, že požehnanie sú *duchovné* (grécky *pneumatikos*), naznačuje, že prichádzajú prostredníctvom Ducha (*pneuma*). Vidieť to aj v závere Pavlovho požehnanie, ktoré oslavuje pôsobenie Svätého Ducha v životoch veriacich (Ef 1,13.14).

Efezanom 1,3–6 obsahuje inšpiratívne vyjadrenia toho, ako sa na nás Boh pozerá v Kristovi. Pred stvorením sveta si nás Boh vyvolil v Kristovi a určil, že máme stáť „svätí a nepoškvrnení“ v Jeho prítomnosti (Ef 1,4; porovnaj s Ef 5,27) ako jeho vzácne deti na základe stvorenia aj vykúpenia v Kristovi (Ef 1,5). Úplne od počiatku bolo Božím zámerom, aby nás „obdaroval vo svojom milovanom Synovi“ (Ef 1,6; Roh: „nás omilostil v tom Milovanom“). Boh teda túži, aby sme boli spasení. O spasenie môžeme prísť len svojimi vlastnými hriechnymi rozhodnutiami, ktorými sa opakovane obraciame chrbtom k Bohu.

Čo znamená výraz „ponebeské oblasti“ v Liste Efezanom? (Jediné miesto v Novej zmluve, kde sa takéto spojenie používa, je práve List Efezanom. V slovenských prekladoch nachádzame aj preklad „nebesia“ alebo „nebeské veci“.) Preštuduj si použité výrazy. (Pozri Ef 1,3.20; Ef 2,6; Ef 3,10 a Ef 6,12; porovnaj aj s textami Ef 3,15; Ef 4,10 a Ef 6,9.)

V Liste Efezanom výrazy „v nebesiach“, „v ponebeských oblastiach“ alebo „v nebi“ poukazujú na *nebo* ako na príbytok Boha (Ef 1,3; Ef 6,9), na miesto prebývania duchovných mocností (Ef 1,10.20.21; Ef 3,10.15; Ef 6,12) a na miesto Kristovho vyvýšenia po pravici Otca (Ef 1,20). Ako veriaci máme prístup k týmto „nebeským miestam“ ako k oblasti, kde môžeme nájsť duchovné požehnanie prostredníctvom Krista (Ef 1,3; Ef 2,6). Hoci sa „ponebeské oblasti“ stali pre veriacich miestom požehnanie, prebieha v nich neustále aj konflikt zo strany zlych mocností, ktoré by radi uchvátili vládu Krista (Ef 3,10; Ef 6,12).

- Uvažuj o texte Ef 1,4, ktorý hovorí, že v Kristovi si nás Boh „ešte pred stvorením sveta... vyvolil“. Čo znamenajú tieto slová? Ako nám zjavujú Božiu lásku a Jeho túžbu, aby sme boli spasení?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NÁKLADNÉ VYKÚPENIE A ŠTEDRÉ ODPUSTENIE

⁷V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, ⁸ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti... (Ef 1,7.8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V živote Pavlových poslucháčov býval hriech temnou a dominantnou silou. Pavol opísal veriacich dvojako – ako v minulosti *mŕtvych*, v priestupkoch a hriechoch“ (Ef 2,1), ktorí však zároveň kedysi *žili* tak, ako si to satan predstavoval (Ef 2,1–3). Zotročení hriechom a satanom nemali žiadnu schopnosť vyslobodiť sa, preto nevyhnutne potrebovali záchranu. Boh toto oslobodenie vykonal svojimi milostivými činmi prostredníctvom Krista. Apoštol Pavol preto oslavuje dve nové požehnania Božej milosti v živote veriacich: vykúpenie a odpustenie.

Uvažuj o úvodnom texte (Ef 1,7.8). Téma „vykúpenia“ sa v Novej zmluve používa veľmi často. Porovnaj použitie tejto myšlienky v Kol 1,13.14; Tít 2,13.14 a Heb 9,15. Aké témy majú tieto pasáže spoločné s úvodným textom (Ef 1,7.8)?

Grécke slovo *apolytrósis*, preložené v Ef 1,7 ako „vykúpenie“, vyjadrovalo pôvodne kúpu slobody pre otroka alebo zaplatenie za oslobodenie zajatca. V uvedenom kontexte môžeme započuť ozvenu hlasu obchodníka s otrokmi, ktorý draží svoj „tovar“, a bezútešný štrngot otrokových okov. Keď Nová zmluva hovorí o vykúpení, zdôrazňuje obrovskú cenu prepustenia otrokov na slobodu.

Naša sloboda prichádza za extrémnu cenu: „V ňom [Ježišovi] máme skrze jeho krv vykúpenie“ (Ef 1,7). Myšlienka *vykúpenia* vyzdvihuje Božiu láskavú štedrosť, keď zaplatil za našu slobodu vysokú cenu. Boh nám dáva slobodu a dôstojnosť. Už nie sme otrokmi!

„Byť vykúpený znamená, že sa s nami zaobchádza ako s osobou, nie ako s vecou. Znamená to stať sa občanom neba, nie otrokom zeme.“ (McGRATH, Alister E. *What Was God Doing on the Cross?*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1992, s. 78.)

Myšlienka, že Boh platí cenu za vykúpenie satanovi, je stredoveká, nie biblická. Boh satanovi nič nedlží ani neplatí.

K významu Golgoty patrí aj „odpustenie priestupkov“ (Ef 1,7). Kristus na kríži vzal na seba cenu nášho hriechu, minulého aj budúceho, keď „vymazal dlžobný úpis, ktorý svojimi nariadeniami svedčil proti nám“ (Kol 2,14). Pri usku-točňovaní diela vykúpenia a odpustenia prostredníctvom Krista koná Boh ako štedrý Otec, pričom „nás zahrnul ... podľa bohatstva jeho milosti“ (Ef 1,7.8).

APLIKÁCIA

- **Čo pre teba znamená skutočnosť, že prostredníctvom Kristovej obeti zmierenia ti je odpustené a si vykúpený? Čo ak máš pocit, že toho nie si hodný? (Nezabudni, že záchranu si v skutočnosti nezaslúži nikto z nás!)**

VEĽKÝ BOŽÍ PLÁN

7V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, **8**ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti, **9**keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle, podľa svojho milostivého rozhodnutia, v ktorom si predsvzval, **10**že podľa plánu, až sa naplní čas, zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi. (Ef 1,7–10)

Aký je Boží „plán pre plnosť času“ a aký je jeho dosah? Sústreď sa na verše Ef 1,9.10 z úvodného textu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol používa v súvislosti s Božím plánom tri označenia: (1) „tajomstvo jeho [Božej] vôle“, (2) „jeho [Boží] zámer“ a (3) „plán plnosti času“. Aký je Boží záverečný, konečný plán? Zjednotiť v Ježišovi všetko a všade.

Na opis Božieho plánu používa poetický výraz (grécky *anakefalaiósthai*), ktorý sa dá doslova preložiť ako „zjednotiť“, „spočítať“ či „zhrnúť“ niečo. V starovekej účtovnej praxi sa „sčítal“ stĺpec čísel a súčet sa zapísal navrch. Ježiš stojí na čele Božieho konečného, eschatologického plánu. Tento plán zameraný na Krista bol vytvorený „pred stvorením sveta“ (Ef 1,4) a je taký široký, že zahŕňa všetok čas („plnosť času“) a priestor („všetko, čo je na nebi i na zemi“). Pavol ohlasuje jednotu v Kristovi ako veľký, božský cieľ pre vesmír.

Keď Pavol uvažuje o „plnosti časov“ (Ef, 1,10; Roh), uvádza tému, ku ktorej sa bude vo svojom liste opakovane vracieť. Boh má plán zjednotiť *všetko*. Tento plán je zakorenený v Ježišovej smrti, Ježišovom vzkriesení, nanebovstúpení a vo vyvýšení (Ef 1,15–2,10). Boh svoj plán začína založením cirkvi a túžbou zjednotiť v nej rozdelené ľudstvo – Židov a pohanov (Ef 2,11–3,13).

Týmto spôsobom cirkev signalizuje zlým silám, že Boží plán je v plnom prúde a ich rozdeľujúca vláda sa skončí (Ef 3,10). Ako hovorí Biblia na inom mieste: „Beda však zemi i moru, pretože diabol zostúpil k vám veľmi nazlosteny, lebo vie, že má málo času.“ (Zj 12,12)

Druhá polovica Pavlovho listu sa začína vášnivou výzvou na jednotu (Ef 4,1–16) a pokračuje dlhým nabádaním vyhýbať sa konaniu, ktoré poškodzuje jednotu. Namiesto toho sa treba zamerať na budovanie solidarity so spoluveriacimi (Ef 4,17–6,9). Pavol svoju výzvu uzatvára burcujúcim obrazom cirkvi ako zjednotenej armády, ktorá sa s vervou zúčastňuje na presadzovaní pokoja v Kristovom mene (Ef 6,10–20).

- **Ako môžeme uznať a osláviť to, že vykúpenie, ktoré sme zažili v Kristovi, je súčasťou niečoho rozsiahleho a veľkolepého, neoddeliteľnou súčasťou Božieho záverečného plánu zjednotiť všetko v Kristovi?**

APLIKÁCIA

ŽIŤ V CHVÁLE JEHO SLÁVY

¹¹V ňom sme sa stali aj dedičmi predurčenými podľa rozhodnutia toho, ktorý koná všetko podľa zámeru svojej vôle, ¹²aby sme boli na chválu jeho slávy; my, ktorí sme už predtým mali nádej v Kristovi. (Ef 1,11.12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Zdá sa, že veriaci v Efeze strácali jasnú predstavu o tom, kým sú ako kresťania. Neuvedomovali si, že „ochabujú“ a „klesajú na mysl“ (pozri Ef 3,13). V súlade s tým, čo potvrdil už skôr (Ef 1,3–5), si Pavol želá opäť posilniť ich identitu ako kresťanov. Veriaci nie sú obeťami náhodných, svojvoľných rozhodnutí rôznych božstiev alebo hviezd. Sú to deti Božie (Ef 1,5) a prostredníctvom Krista majú prístup k mnohým požehnaniam, založeným na hlbokých radách a večných Božích rozhodnutiach. Boží zámer a Božia vôľa (Ef 1,11) uskutočňujú v živote veriacich zmenu, ktorá je v súlade s ešte širším Božím plánom zjednotiť všetko v Kristovi (Ef 1,10). Veriaci preto môžu mať neotrasiteľnú dôveru vo svoje postavenie pred Bohom a v účinnosť požehnaní, ktoré im prináša. Ich životy by mali kričať posolstvo z Ef 1,3–14: „Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista!“

Porovnaj použitie myšlienky „dedičstva“. Prečo je táto myšlienka pre Pavla dôležitá?

Ef 1,11

Ef 1,14

Ef 1,18

Niektorí z nás majú skúsenosti s prijatím dedičstva. Možno išlo o vecné dedičstvo alebo vyššiu sumu peňazí. Pavol ukazuje, že na základe Ježišovej smrti kresťania dostali dedičstvo od Boha (Ef 1,14) a stali sa „dedičstvom“ Bohu (Ef 1,18).

V Starej zmluve je Boží ľud niekedy považovaný za Hospodinovo „dedičstvo“ (pozri 5Moj 9,29; 5Moj 32,9; Zach 2,16). Vedomie, že sme alebo sa stávame Božím dedičstvom, je jasný v Ef 1,18 a podobný význam má pravdepodobne aj výraz v Ef 1,11. (Takto prekladá napríklad Roháček: „v ňom, v ktorom sme sa stali aj dedičstvom Božím.“) Pavol túži, aby ústredným prvkom identity veriacich bolo poznanie, akú hodnotu majú pre Boha. Nielenže majú dedičstvo od Boha (Ef 1,14; Ef 3,6; porovnaj s Ef 5,5), ale aj oni sami sú Božím dedičstvom.

APLIKÁCIA

- **V čom spočíva rozdiel, keď niečo nadobudneme vlastnou prácou a keď to zdedíme? Ako ti táto myšlienka pomáha pochopiť, čo sme v Kristovi prijali?**

SVÄTÝ DUCH: PEČAŤ A ZÁRUKA

¹³V ňom ste aj vy, ktorí ste počuli slovo pravdy, evanjelium o svojej spásе, a uverili ste mu, dostali pečať prislúbeného Ducha Svätého, ¹⁴ktorý je zárukou nášho dedičstva na vykúpenie tých, ktorých si získal, na chválu jeho slávy. (Ef 1,13.14)

V Ef 1,13.14 Pavol stručne rozpráva príbeh obrátenia svojich adresátov. Ako toto obrátenie prebiehalo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri skúmaní dôležitosti Svätého Ducha v živote veriacich Pavol používa dve metafory Ducha. Najprv zobrazuje Svätého Ducha ako „pečať“, pričom identifikuje pečatiacu prítomnosť Ducha, ktorá nastáva od času obrátenia. V dávnych dobách mali pečate širokú škálu použitia. Slúžili na overenie kópií zákonov a zmlúv, na overenie dokonalosti či obsahu nádoby (napr. Ezech 28,12) alebo na potvrdenie transakcií (napr. Jer 32,10–14.44), zmlúv, listov (napr. 1Kráľ 21,8), závetov a adopcií. Na predmete bola odtlačená pečať oznamujúca vlastníctvo aj ochranu. Prítomnosť Svätého Ducha v živote veriacich vyjadruje, že patria Bohu, a je zároveň Božím prísľubom, že ich bude chrániť (porovnaj s Ef 4,30). Veriaci „dostali pečať prislúbeného Ducha Svätého“ (Ef 1,13).

„Pavol jasne hovorí, že v okamihu, keď človek dáva svoj život Ježišovi a uverí v Neho, Svätý Duch zapečatí (grécke sloveso: *sfragizó*) veriaceho v Krista na deň vykúpenia. Je to nádherná, oslobodzujúca a upokojujúca pravda! Boží Duch označuje Kristových nasledovníkov pečatou spasenia hneď, ako prvýkrát uveria.“ (Moskala, Jiří. „Misinterpreted End-Time Issues: Five Myths in Adventism,“ *Journal of the Adventist Theological Society*, vol. 28, no. 1, 2017, s. 95.)

Druhý obraz, ktorý Pavol používa pre Svätého Ducha, je obraz „záruky“ („závdavku“). Svätý Duch je zárukou nášho dedičstva. Ukazuje na čas, keď máme dostať dedičstvo v plnom rozsahu (porovnaj s 2Kor 1,22; 2Kor 5,5).

Slovo preložené ako „záruka“ (*arrabón*) bolo pôvodne hebrejské slovo o pôžičke, ktoré sa bežne používalo v novozmluvnej gréčtine na označenie „prvej splátky“, „zálohy“ alebo „zálohovej platby“. Išlo o sumu vyplatenú vopred na zaistenie dodržania kúpnej zmluvy.

Všimnime si, že veriaci túto zálohu neplatia, ale dostávajú ju od Boha. Vzácná prítomnosť Svätého Ducha v ich živote je podľa Pavla prvou časťou plného dedičstva spásy a vykúpenia, ktoré dostaneme pri Kristovom návrate. Našou úlohou je prijímať s vďačným a poddajným srdcom to, čo nám bolo ponúknuté v Ježišovi.

- Čoho znamením je prítomnosť Svätého Ducha v tvojom živote? Podľa čoho vieš, že je v tvojom živote Svätý Duch prítomný?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Hovorí text Ef 1,3–14, že Boh rozhoduje o budúcnosti ľudí tým, že niektorých predurčuje na večný život a iných na večné zatratenie? Veľa ľudí tomu, žiaľ, verí. Zvážme však nasledujúce myšlienky:

(1) V uvedenom texte je úloha Krista determinujúca (vymedzujúca), keďže Božia voľba adoptovať nás nastáva „skrze Ježiša Krista“ (Ef 1,5) alebo „v ňom“ (Ef 1,4.11). To naznačuje, že Božie vyvolenie a predurčenie sa uplatňuje voči všetkým, ktorí sa *rozhodnú* pre vieru v Krista – namiesto toho, aby si Boh vybral, kto bude spasený alebo stratený, od prípadu k prípadu ešte predtým, ako sa vôbec narodili. Božie rozhodnutie je uvážené, vopred určená Božia odpoveď tým, ktorí prejavujú vieru v Krista.

(2) Text Efezanom 1,3–14 obsahuje intenzívny jazyk o vzťahu Boha k dielu spasenia. Boh je „Otec“ a my sme Jeho „adoptované“ deti („dostali sme synovstvo“; Ef 1,3–5), ktoré prijímajú Jeho požehnanie v hojnej miere (Ef 1,8). Myšlienkou o Božej voľbe a o predurčení potrebujeme porozumieť vo svetle tohto bohatého vzťahového jazyka. Boh nie je vzdialený, bezcitný Sudca, ktorý vydáva rozhodnutia z diaľky, ale starostlivý Otec všetkých svojich detí (pozri Ef 3,15).

(3) To, že Boh rešpektuje ľudskú voľbu, sa odzrkadľuje v mnohých textoch. Vo veršoch Ef 1,3–14 (najmä Ef 1,13, kde sa „počut“ a „verit“ považujú za dôležité), na iných miestach Listu Efezanom (Ef 2,8; Ef 3,17; Ef 4,1–6,20, z ktorých všetky zdôrazňujú alebo predpokladajú uplatnenie voľby a odpovede viery) a tiež v iných pasážach Novej zmluvy (napr. 1Tim 2,4; Sk 17,22–31). Alebo, ako to vyjadrila Ellen Whiteová: „V dokonalom dare svojho Syna Boh obklopil celý svet skutočným ovzduším milosti, tak ako vzdušný obal obklopuje zem. Každý, kto sa rozhodne vdychovať toto životodarné ovzdušie, bude rásť a dosiahne plnosť postavy muža a ženy v Ježišovi Kristovi.“ (SC 68; CK 46)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké argumenty by ste pridali k vyššie uvedeným argumentom na podporu myšlienky, že Boh si nevyberá ľudí, ani nerozhoduje o našom spasení či zatratení predtým, než by sme vôbec boli stvorení?
2. Čia voľba v konečnom dôsledku rozhodne o tom, či človek má alebo nemá spasenie v Ježišovi?
3. „V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti.“ (Ef 1,7) Ako tento verš odhaľuje realitu spasenia len na základe viery a nie skutkami zákona?